

Alexei PUNGĂ,

lector universitar al Catedrei „Activitate specială de investigație și securitate informațională”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Alexandru PARENIUC,

doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății de drept a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

SEPARATISMUL, PERICULOZITATEA ȘI CONSECINȚELE LUI

Rezumat

Separatismul este un fenomen distructiv care a apărut odată cu apariția oamenilor primitivi. Odată cu dezvoltarea omenirii au progresat și acțiunile de separare. Separatismul a căpătat proporții mai mari în perioada secolelor XVI-XXI, atunci când țările înalt dezvoltate economic, politic și militar au început lupta de colonizare ale altor popoare din diferite țări ale lumii. Portugalia, Spania, Anglia, Franța, Germania, Olanda și Rusia sunt principalii ațâțători ai focarelor de separatism. Până astăzi nimeni în lume nu a propus măsuri concrete de lichidare a focarelor de război care ulterior provoacă separatismul.

Cuvinte cheie: separatism, terorism, război hibrid, Transnistria, cotropitori, libertate.

Summary

Separatism is a destructive phenomenon which aroused simultaneously with the appearance of humans. With the development of mankind, separation actions progressed too. Separatism has gained larger proportions during XVI-XXI centuries, when highly developed countries in the area of economy, policy and military actions began the struggle for colonization of other people from all over the world. Portugal, Spain, England, France, Germany, Netherlands and Russia are the main provocateurs of separatism outbreaks. Nobody in the world, until today, had been proposed specific methods for liquidation of war outbreaks, which can provoke separatism.

Keywords: separatism, terrorism, hybrid war, Transnistria, invaders, freedom.

Separatismul, ca și alte fapte sau acțiuni ilicite ale omului, a apărut odată cu proveniența pe Pământ a ființelor omenesti. Acest fenomen distructiv a apărut atunci când oamenii primitivi au început să se unească în triburi și tot atunci au început să se separe în grupuri mai mici, fie din interese de rudenie, de neam sau de îndeletnicire.

Apariția separatismului a avut loc încă în epoca matriarhatului. Femeia, conducătorul „familiei”, deseori chiar și a tribului, se separa cu masculii săi și alte femei din „familia” condusă de ea pentru a duce un trai separat de restul tribului. În cazul dat este vorba despre o formă a separatismului primitiv. Dar trebuie să constatăm că și în zilele noastre, în unele teritorii, păduri imense din America Latină, mai ales pe teritoriul Braziliei, mai conviețuiesc grupuri mari de femei-amazoane, care s-au separat de restul populației ce locuiesc pe aceste teritorii (mod de viață specific numai femeilor).

Aceeași separare s-a păstrat și după perioada patriarhatului, atunci când a apărut patriarhatul, formă care astăzi se mai păstrează la unele secte și grupări religioase.

Odată cu dezvoltarea omenirii s-au dezvoltat și acțiunile de separare. Din sursele istorice, care au ajuns până în zilele noastre, trebuie să menționăm că focarele de separatism, care au apărut în acele timpuri și au fost fixate în documente juridice, care funcționau, mai ales pe teritoriul Imperiului Roman, fenomen care a luat amploare odată cu războaiele de cucerire a unor pământuri noi și de subjuga-re a locuitorilor țărilor cucerite. Forma de separare prin cuceriri forțate a persistat și în epoca feudalismului și a capitalismului.

Separatismul, ca faptă ilicită și destul de periculoasă, a început să înflorească la sfârșitul anilor 200-300 d. Hr., odată cu începerea destrămării Imperiului Roman (275 d. Hr.), care a continuat până în anii 500-550 d. Hr.

Un exemplu vădit de separare, înregistrat pe teritoriul Imperiului Roman, a avut loc pe timpul domniei împăratului Aurelian (anii de domnie 270-275). Constituția și legile Imperiului nu permiteau majorarea numărului provinciilor de pe teritoriul Imperiului. Pentru a nu intra în conflict cu prevederile legale, Aurelian, din locuitori băștinași și autorități plecați benevol din Dacia Traiană, a creat formal la sud de Dunăre Dacia sa (așezată în vestul Bulgariei și estul Serbiei de astăzi). Astfel, *de-jure*, imperatorul Aurelian a separat teritorial Dacia Traiană de restul Imperiului Roman, iar *de facto*, aceste teritorii rămâneau în supușenia Imperiului.

Mulți specialiști în domeniu au considerat și mai consideră și astăzi această formă de separatism drept o formă legală și civilizată de separare. Aurelian, nedorind să intre în conflict cu legislația Imperiului Roman, a mers pe această cale de separare legitimă încă în secolul III d. Hr., iar urmașii lui au preluat această formă de separare la începutul anilor 30-50 ai sec. XX. Numai pe teritoriul fostei Uniuni Sovietice, sub conducerea „tatălui popoarelor” Iosif Stalin, au fost deportați (separați forțat) sute de mii de tătari, ceceni, inguși, leșghini, ucraineni, moldoveni, locuitori din Țările Baltice și alți reprezentanți ai multor popoare sovietice, în afară de rușii din Rusia, care au fost ruși de la majoritatea lor și duși și „aranjați” cu traiul pe teritoriile imense, nelocuite până atunci, ale Federației Ruse, Kazahstanului, Turkmenistanului, Uzbekistanului etc. Această formă de separare a fost ilegală, violentă, criminală și a provocat multe tragedii omenești, consecințele cărora se mai resimt și în zilele noastre.

În locul popoarelor deportate, guvernanții Uniunii Sovietice aduceau în Moldova, Ucraina, Estonia, Lituania, Letonia etc. mii de ruși, loiali puterii sovietice, care erau stabiliți cu traiul în locul deportaților. Din păcate, aceste persoane nu erau cei mai de frunte reprezentanți ai poporului rus.

Dacă în rândurile deportaților erau mii de oameni progresiști și intelectuali de vază ai populației autohtone, în locul lor nu erau aduși cei mai buni specialiști, deseori având un grad de calificare redus, mulți dintre ei erau în conflict cu legea, făceau abuz de băuturi spirtoase. La sfârșitul anilor '40 ai sec. XX în Republica Moldova majoritatea conducătorilor uzinelor, fabricilor, întreprinderilor, instituțiilor de învățământ, executivelor, secretarii de partid de la cel mai jos nivel și până la postul de prim-secretar al CC al PCR, membrii Guvernului și alții erau de etnie

rusă, venetici din Rusia și Ucraina.

Acești „conducători” au venit în R. Moldova cu familiile lor, părinții lor, cu amantele, prietenii și colegii de studii. Majoritatea celor veniți ocupau posturi înalte de conducere, primeau apartamente luxoase, foloseau mașini de serviciu, dispuneau de alte facilități.

Alt val de „venetici” și-au găsit adăpost pe teritoriul Republicii Moldova după sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, care au venit să-i „elibereze” pe moldovenii de frații lor români, însă au rămas aici pentru totdeauna.

Odată cu începutul „dezvoltării” inofensive a industriei și agriculturii din Rusia au început să vină în R. Moldova mii de ruși, „mari specialiști”, pentru „a ne ajuta și a ne învăța” cum să muncim și cum să trăim. Cei veniți trăiau după obiceiurile lor de acasă, vorbeau și mai continuă să vorbească limba lor maternă – limba rusă, ignorând limba poporului băștinaș; au impus istoria, cultura, chiar și religia lor, cu înverșunare nu doreau și nu vor să respecte drepturile moldovenilor la un trai separat fără indicațiile „fratelui mai mare”.

Revenind la istoria dezvoltării separatismului pe globul pământesc, trebuie să menționăm că odată cu începutul epocii feudale a început să se dezvolte un nou tip (model) al separatismului, separatismul violent, militar, de colonizare.

În acele timpuri, secolele XVI-XIX, țările înalt dezvoltate din punct de vedere politic, economic și militar au început lupta de colonizare a unor pământuri noi, a unor noi țări și popoare slab dezvoltate, care nu puteau să opună rezistență forțelor colonizatoare.

În perioada menționată, dar și în epoca capitalismului dezvoltat, țări ca Spania, Portugalia, Olanda, Anglia, Franța, Turcia duceau nenumărate războaie de cotropire pe tot globul pământesc. Deși aceste țări în majoritatea lor nu erau cele cu o populație mare, ele dispuneau de armate puternice, numeroase, bine organizate, dotate cu tehnică militară performantă pentru acele timpuri, aveau o flotă maritimă militară impresionantă.

Războaiele de colonizare au continuat și pe parcursul secolelor XIX și XX, aproape până la sfârșitul anilor '40 ai sec. XX.

În această perioadă a dispărut Imperiul țarist rus, iar ulterior a fost constituit un stat nou – Uniunea Sovietică (30 decembrie 1922).

La începutul anilor '30 ai secolului trecut a apărut o forță nouă, agresivă, economic și militară bine dezvoltată – Germania nazistă în frunte cu Adolf Hitler, care și-a pus drept scop reîmpărțirea lumii, colonizarea popoarelor Europei și Africii de Nord, care a început cel de Al Doilea Război Mondial.

Dar toate războaiele au un început și neapărat au și un sfârșit, iar instigatorii lui – Germania, Italia, România, Austria au fost învinse.

Ca rezultat al acestui război pierdut de Germania, ultima s-a divizat în două state – RFG și RDG – care ulterior, la sfârșitul anilor '80 (1989) ai sec. XX, s-au reunit din nou, iar România, satelit al Germaniei în Războiul Al Doilea Mondial, a pierdut o parte considerabilă din teritoriile Moldovei, Bucovinei, regiunile Odesa și Cernăuți de astăzi.

La începutul anilor '90 ai sec. XX s-a destrămat și bastionul socialismului și comunismului de pe glob – Uniunea Sovietică (26 decembrie 1991), apoi Iugoslava-

via s-a divizat în patru țări independente (anii 1991-2002), Cehoslovacia, care s-a separat în țări de sine stătătoare – Cehia și Slovacia (1993).

Dacă separarea Iugoslaviei și a celor 15 republici ale fostei URSS a avut loc într-un mod violent militar, pe alocuri cu mari vărsări de sânge (Georgia, R. Moldova, Letonia), apariția Cehiei și Slovaciei s-a făcut în mod civilizat, fără a fi aplicată forța, cu respectarea drepturilor și libertăților omului.

Luptele de separare pe teritoriul Europei au continuat pe parcursul ultimilor ani ai sec. XX: regiunea Kosovo s-a desprins de Albania (1991), Transnistria (RMN) (*de facto*) – de Republica Moldova, Abhazia și Osetia de Sud – de Georgia.

În toate cazurile menționate separarea a fost rezultatul luptelor dintre țările-mamă (Albania, Georgia, R. Moldova) și separatiștii proruși, susținuți militar, economic și politic de către conducerea Federației Ruse.

Cel mai groaznic caz de separatism militar a fost înregistrat la începutul anului 2014 pe teritoriul Ucrainei, când Federația Rusă a acaparat forțat peninsula Crimeea, până atunci parte componentă a Ucrainei, iar ulterior, susținând separatiștii proruși din regiunile Donețk și Luhansk, a declanșat un război adevărat împotriva Ucrainei, război fratricid, care continuă și până în zilele noastre, război care a provocat 9940 de morți și 23 455 de răniți din ambele părți (date oficiale ale Statului Major al Armatei ucrainene), totodată distrugând economia Ucrainei, război care a născut sute de mii de refugiați și Raportul ONU despre bilanțul conflictului din estul Ucrainei¹.

Din nefericire, pentru moment pe globul pământesc sunt înregistrate mai mult de 50 de focare de separatism, care cuprind un teritoriu de circa 12,7 mln km² cu o populație de mai bine de 220 mln de locuitori².

Aceste focare mocnesc în unele țări și ard cu pară în altele pe toate continentele globului, cu excepția Antarctidei și Polului Nord (în Antarctica).

Conform părerilor unor specialiști în domeniul separatismului, focarele separatiste de astăzi sunt repartizate în șase tipuri geografice de separatism, și anume:

– „tipul european de Vest, care se desfășoară pe teritoriile a 12 țări europene de Vest (inclusiv Spania, Irlanda de Nord, Marea Britanie, Italia, Macedonia, România, Turcia etc.);

– tipul european de Est, care se desfășoară pe teritoriile a 8 țări europene de Est (inclusiv Moldova – Transnistria, Ucraina – Donețk, Luhansk, Rusia, Georgia, Azerbaidjan, Grecia etc.);

– tipul islamic, care se desfășoară pe teritoriile a 6 țări islamice (inclusiv Iran, Iraq, Pakistan, Turcia etc.);

– tipul asiatic, care se desfășoară pe teritoriile a 14 țări din Asia (inclusiv în China, India, Mongolia, Bangladesh etc.);

– tipul african, care se desfășoară pe teritoriile a 16 țări din Asia (inclusiv Angola, Algeria, Kongo, Egipt, Zambia, Camerun, Mali, Maroc, Namibia, Niger, Nigeria, Rwanda, Somalia, Tanzania, Siria);

– tipul american, care se desfășoară pe teritoriile a 10 țări situate pe conti-

¹ Free Europe-Radio Liberty, 16.03.2017

² <http://ru.wikipedia.org/wiki/сепаратизм>

mentul american de nord și cel de sud (inclusiv Canada, Mexic, SUA, Argentina, Bolivia, Brazilia, Venezuela, Columbia, Peru, Chile)³.

Din toate aceste tipuri de separatism mai periculoase sunt cele care au un caracter militar pronunțat. Ele sunt asemănătoare între ele – au un caracter violent, deseori barbar, de cotropire, de înrolare și implicare a altor popoare, de jaf, de îmbogățire a atacatorilor și sunt sprijinite financiar și militar de țările mari Rusia, SUA, Anglia, Franța, Germania etc. Interesele acestor „susținători” sunt foarte mari, și anume:

- interesele strategice (pentru „a aranja” baze militare pe teritoriile altor țări);
- interesele politice;
- interesele de extindere și acaparare a unor teritorii noi (Rusia – Crimeea);
- interesele economice (pentru a distruge economia țărilor, teritoriile cucerite pentru a realiza bunurile produse în țările-agresori și comercializarea lor la prețuri exagerate pentru a obține profituri foarte mari);
- interesele sociale și culturale (pentru a impune pe teritoriile separate, mai bine zis ocupate, cultura, limba, obiceiurile și sistemul de învățământ al cotropitorilor);
- interesele militare (pentru a experimenta sistemele noi de armament, pentru a practica noi metode de luptă pe teritoriile ocupate și experimentarea unor tipuri noi de armament etc.).

Din punct de vedere lingvistic, „separatismul este tendința de separare, de desprindere dintr-un grup social, izolare, atitudine singuratică”⁴.

Din punct de vedere juridic, politic și social, separatismul este expus într-un mod mai larg.

Separatismul prevede:

1. Tendința de separare de la ceva mai mare, integru.
2. Politica și tactica acestei separări.
3. Dezmembrarea unei părți de teritoriu din teritoriul unei țări cu scopul creării unui stat nou.
4. Trecerea părții separate a unui stat în componența altuia.
5. Tendința locuitorilor părții separate de a deține o autonomie cât mai largă etc.

Parțial separatismul se sprijină pe principiile și prevederile dreptului internațional, care prevede dreptul popoarelor la autodeterminare. În unele cazuri acest drept la autodeterminare provoacă mișcări de eliberare națională și decolonizarea teritoriilor, iar în altele – provoacă încălcarea altor principii ale dreptului internațional, și anume:

- cel al suveranității;
- unității și integrității teritoriale a unei țări concrete;
- inviolabilității frontierei de stat etc.

Deseori separatismul provoacă, dă naștere și dezvoltă conflicte dure, ciocniri armate atât pe plan național, cât și internațional.

³ Ibidem.

⁴ DEX al limbii române, București, 2013

După părerea unor savanți (Abdulatipov R.G.) în domeniul studiat cauzele principale ale apariției separatismului sunt:

- a) „încălcarea flagrantă a drepturilor și libertăților omului;
- b) încălcarea drepturilor rasiale umane (discriminarea rasială);
- c) încălcarea drepturilor grupurilor și a grupărilor religioase aflate în minoritate etc.”⁵.

Reieșind din lucrările științifice studiate și analiza acțiunilor separatiste care au avut și mai continuă să aibă loc pe globul pământesc, putem trage unele concluzii, care au un efect pozitiv în urma acestor fapte ilicite, care pot provoca:

- decolonizarea unor state, foste colonii;
- dezmembrarea, prăbușirea unor foste imperii (URSS, Iugoslavia, Austro-Ungaria etc.).

Alături de efectele pozitive separatismul continuă să provoace crearea unor probleme de conflict de rang național și internațional:

- „în țările cu un potențial economic, social, politic și militar înalt dezvoltat (Canada, Spania, Anglia, China etc.);
- în țările în curs de dezvoltare (India, Iran, Pakistan, țările de pe continentul african și cele din America Latină)”⁶.

Pe teritoriile unor țări acțiunile separatiștilor au un caracter legal (Spania – Catalonia) și pașnic (Anglia – Scoția), problemele fiind rezolvate pe calea petrecerii unor referendumuri (Scoția) sau pe calea prevederilor constituționale (Spania). Aceste fapte vorbesc despre supremația legilor în Anglia și Spania, țări de o cultură generală, politică și juridică înaltă a acestor popoare.

Din păcate, trebuie să constatăm că lipsa culturii juridice, economice, politice și morale ale altor popoare provoacă ciocniri armate, războaie civile, războaie între două și mai multe țări (R. Moldova, Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Ucraina, Iran, Afganistan, Iraq, Egipt, Siria, Nicaragua, Turcia, Siria și altele).

Principalul în acțiunile de separatism înregistrate pe teritoriul țărilor enumerate, este implicarea forțelor politice, economice ale Rusiei, SUA, Angliei, Chinei, Franței, Canadei, Turciei etc.).

Cu toate că separatismul ca fenomen a apărut cu mii de ani în urmă, odată cu apariția omului pe Pământ, până astăzi nu există o definiție unică a fenomenului examinat. Nici într-un cod penal ale celor 230 țări ale lumii, din ele 193, politic independente⁷, nu este stipulată o atârnare serioasă față de separatism, nu este expusă o noțiune concretă a acestui fenomen extraordinar de periculos, care provoacă consecințe deosebit de grave atât unui om, cât și unor popoare întregi.

Opinia autorilor este, că acțiunile separatiștilor și însuși fenomenul separatismului, care este un izvor de fapte, evenimente, acțiuni periculoase, poate:

- „provoca ură, dușmănia între cetățenii unui stat;
- stârni conflicte etnice și interetnice;
- ațâța vrajbă în sânul unei sau mai multor familii;

⁵ Абдулатипов Р.Г., Этнотипология, СПб, Питер, 2004.

⁶ <https://ru.wikipedia.org/wiki/сепаратизм>

⁷ Ibidem.

- genera dezbinarea între oameni de diferite religii;
- produce dezordine în/de masă, inclusiv cu aplicarea violenței, pe teritoriul unui penitenciar, oraș, municipiu, unei localități, regiuni, țări;
- dezlănțui un război civil pe teritoriul unei țări sau numai a unei părți a acestuia;
- duce la declanșarea unor conflicte politice, economice, armate (militare);
- provoacă un război între două sau mai multe state;
- cauza violarea integrității teritoriale a unui stat, separarea unei părți dintr-un tot întreg sau dezintegrarea unui stat;
- instiga și efectua deturnarea (răsturnarea) unui guvern, regim, puteri sau orânduiri într-o societate concretă etc.
- creșterea numărului de migranți și refugiați, siliți să se refugieze (Ucraina, Siria, Libia, Turcia etc.)”⁸.

În încheiere credem că ar fi binevenit să expunem definiția separatismului, cu completările și modificările autorilor studiului:

„Separatismul reprezintă orice faptă ilicită, îndreptată spre violarea integrității teritoriale a unui stat, inclusiv separarea unei părți a teritoriului acestuia, sau dezintegrarea statului produsă pe cale violentă, sau planificarea și desfășurarea unei astfel de acțiuni, complicitatea pentru a înfăptui instigarea comiterii unei asemenea fapte, precum și urmărirea penală conform prevederilor legislației penale pe astfel de cazuri”, definiție parțial expusă la întrunirea țărilor Convenției din orașul Shanghai în 2001, unde au participat delegațiile Rusiei, Chinei, Kazahstanului, Kârgâzstanului, Tagikistanului și Uzbekistanului. La ședințele acestei întruniri a fost adoptată sus-numita convenție care prevede combaterea terorismului, extremismului și separatismului.

Este rezonabil să răspundem la întrebarea – poate fi combătut separatismul?

În opinia autorilor, până a aborda subiectul de bază – problema separatismului actual dorim să aducem unele informații, care credem că sunt mai puțin cunoscute publicului larg și chiar multor specialiști în domeniu.

Oare problema separatismului pe teritoriul Republicii Moldova a apărut la sfârșitul anilor '90 ai sec. XX?

Nu! Problema aceasta a fost permanentă de la apariția strămoșilor noștri – a dacilor și până în 1359, când a fost înființat statul moldovenesc.

Pe parcursul veacurilor XIII-XXI nenumărate seminții au tins să ne cotropească, să ne divizeze, să ne rupă de la țara-mamă. Mongolii, tătarii, leșii, maghiarii, turcii, rușii și alții au dus războaie cu poporul acestui mic dar bogat pământ.

După domnia marelui Ștefan (ultimul leu din R. Moldova), mulți năvălitori au cotropit acest pământ, dar pe toți i-au întrecut turcii din Imperiul Otoman (mai bine de 300 ani), iar apoi rușii din Rusia țaristă (începând de la 1802 înapoi). Trei războaie au fost duse pentru pământurile Moldovei, apoi ale Basarabiei. Moldova a devenit o monedă de schimb între marile puteri – Turcia, Rusia, Franța, Germania, Anglia. În urma acestor războaie crâncene Moldova lui Ștefan cel Mare a fost divizată în 4 părți – Moldova română, Moldova SS, Transnistria (RASSM), reg.

⁸ Ibidem.

Crenăuți cu Bucovina și sudul Basarabiei (Ismailul, Reniul, Chilia și alte localități, care au fost cedate Ucrainei).

Problema românilor, moldovenilor, ucrainenilor și altor minorități naționale ce au locuit și mai locuiesc pe teritoriile celor 4 părți separate și dezbinat ale Moldovei a apărut ieri sau astăzi?

Probabil că nu toți cunosc când a apărut problema transnistreană și cea a românilor care locuiesc în partea stângă a bătrânului Nistru!

„Pentru prima dată această problemă a fost abordată de ilustrul publicist, poet și om de stat Alexie Nour (1877-1940), prietenul lui Alexei Mateevici. Lui îi aparține meritul de a fi încetățenit termenii «Transnistria» și «transnistrean» – încă în anul 1914. Acest Alexie Nour a fondat pe cont propriu ziarele «Basarabia», «Viața românească», publicații ce au contribuit mult la renașterea națională⁹”.

Despre problema Transnistriei ocupate, inclusă forțat în componența guvernământului Herson, regiunea de astăzi a Ucrainei, despre soarta locuitorilor acestui pământ (a transnistrenilor), s-a vorbit pe larg la Congresul ostașilor basarabeni (în anul 1917). Inițiatorul problemei abordate a fost Ștefan Bulat, poet, publicist, originar din satul Doroțcaia de astăzi, deputat al Sfatului Țării din 1918.

Un alt soldat-delegat la acest Congres a fost și Toma Jalbă, care primul a abordat problema românilor „uitați” (calificativul îi aparține dumnealui) din Transnistria și nu numai.

La acest congres a fost abordată problema românilor transnistreni, dar unii delegați-soldați basarabeni au mers mai departe – au cerut să se țină cont de situația tuturor românilor din întreaga Rusie (Congresul a avut loc în 1917), atunci când Rusia cucerise pământurile noastre, sau le-au primit în rezultatul tratatului de pace de la București (tratată încheiat între Rusia și Turcia).

Anume în acele momente a apărut zicala: „Drumul spre iad e pavat cu bune intenții”.

Dacă este să vorbim despre istoria Moldovei trebuie să constatăm că mulți conducători de rang înalt au făcut jocul cotropitorilor ruși, care au separat teritoriul Moldovei dintre râurile Prut și Nistru și pământurile Transnistriei. Și dacă domnitorul Moldovei Dimitrie Cantemir a făcut târg cu Petru I, Țarul Rusiei, unul dintre cei mai săngeroși împărați din istoria Rusiei, care l-a întrecut chiar și pe „tătuca Stalin”, care, fiind osetin-gruzin de origine și conducătorul USSR, a vărsat mult sânge basarabean (vezi deportările din 1940, 1949, foametea din 1946-1947).

Trebuie să constatăm că și în zilele noastre activează unele „cozi de topor” autohtone, care s-au închinat și mai continuă să se închine „fratelui mai mare”, care tinde permanent să ne exploateze, să ne distrugă limba, istoria, cultura și chiar spiritul nostru românesc. Dar nu vrem să le facem publicitate, să le crească coarnele de fudulie și prostie.

Problema examinată poate fi rezolvată pe următoarele căi, și anume:

a) căile pașnice de rezolvare a problemei:

– pentru a alege cea mai optimală decizie, trebuie neapărat efectuată analiza situației concrete unde au apărut primele tendințe de dezvoltare a separatismului;

⁹ Colesnic Iu., Basarabia necunoscută, Chișinău, 1997.

– trebuie concretizat numărul separatiștilor, care sunt cerințele lor, pentru ce provoacă acțiunile de separare;

– important este de aflat care este părerea majorității populației, la ce compromisuri se poate de ajuns în discuțiile și tratativele duse cu separatiștii;

– dacă numărul separatiștilor este mic, iar cerințele lor nu pot fi îndeplinite și ei nu sunt de acord cu compromisul, adică rezolvarea cerințelor lor pe cale pașnică nu poate fi hotărâtă, ei pot fi ignorați, iar orice manifestație antisocială și antilegală să fie persecutată aplicând forțele, mijloacele și metodele legitime ale țării unde ea are loc;

– în alte cazuri dezlegarea, soluționarea conflictului poate fi atinsă numai studiind minuțios problema apărută, audierea și consultarea cu majoritatea populației, petrecerea unor discuții deschise pe cazul apărut, desfășurarea unui referendum (asemănător cu cel organizat în toamna anului 2014 în Spania „despre separarea Cataloniei de la Spania”). Posibil, că în urma desfășurării unor astfel de consultații, discuții, referendumuri majoritatea populației va fi de acord cu efectuarea unor modificări în legislația țării, care ar lichida problema separatismului pe o altă cale, mai ales cea violentă, cu jertfe omenești, cu distrugerea patrimoniului țării etc.

b) căile de agresiune militară de rezolvare a problemei separatismului (război civil, intervenții militare, acte de terorism etc.). Autorii consideră aceste căi ca inacceptabile, cunoscând în detalii consecințele lor (vezi Ucraina, Moldova, Osetia de Nord, Abhazia, Carabahul de Munte, Siria, Iraq și alte multe conflicte armate).

Nu este exclus că nu trebuie modificate legile federale, este de ajuns de rezolvat problema la nivel local, unde conviețuiesc compact separatiștii. Ar fi bine să ne conducem de dictonul: Orice reformă, decât cea a moralei, nu are sens”.

În unele cazuri separatiștilor și celor care susțin cerințele și activitățile întreprinse de aceștia trebuie lămurit care pot fi consecințele acțiunilor de separatism, aducând ca exemple Karabahul de Munte, Kosovo, Abhazia, Osetia, Transnistria, Ucraina etc.

Despre problema apariției, periculozității și consecințele separatismului autorii deja s-au expus, conținutul poate fi citit de orice doritor.

Dar, după părerea noastră, scopul conferinței de astăzi nu este de a constata problema separatismului, ci cum ar putea fi rezolvată această problemă – stârpirea, curmarea și neapariția în viitor a acestui flagel îngrozitor.

1. Deci sunt binevenite întrebările – când, în ce mod și care subiecți ar putea rezolva problema combaterii separatismului în Republica Moldova și nu numai. În opinia autorilor, soluționarea problemei separatismului prevede examinarea ei amănunțită și propunerea unor soluții eficiente, pentru a depăși următoarele impedimente (obstacole), printre care:

a) retragerea trupelor armate ale Federației Ruse de pe teritoriul Transnistriei, împotriva căreia s-au pronunțat și se mai expun: conducerea autoproclamatei Republici Moldovenești Nistrene;

b) un număr considerabil (67%) de locuitori ai Transnistriei;

c) mulți conducători ai Republicii Moldova (inclusiv Președintele, I. Dodon, care nu s-a expus ferm pentru rezolvarea acestei probleme), ai Găgăuziei

(inclusiv bașkanul Găgăuziei, I. Vlah), liderii unor partide politice (PSRM – Z. Grecianăi, Partidul Nostru – R. Usatâi, „Patrioții Moldovei” – M. Garbuz și alții);

d) unii cetățeni simpli din Republica Moldova, care se tem ca de moarte de problema unirii Republicii Moldova cu România (problemă abordată de M. Ghimpu (PL), V. Pavlicenco (PNL), A. Șalaru și alții;

e) conducerea Federației Ruse (V. Putin, Dm. Medvedev, V. Matvienko, S. Lavrov și mulți alții), care în vorbe sunt pentru integritatea Republicii Moldova, iar *de facto* fac jocul conducerii RMN (V. Krasnoselski & Company) – acordând ajutoare economice, financiare, culturale, științifice, pedagogice, militare etc. Principalul este susținerea politică a conducerii segmentului transnistrean și activitățile civice ale serviciilor rusești prin acordarea cetățeniei Federației Ruse oricărui locuitor doritor din Transnistria (confirmare a celor expuse este indicația Președintelui Federației Ruse, V. Putin, dată serviciilor respective pentru a nu crea obstacole în rezolvarea acestei probleme (vezi indicația din 16.02.2017);

(Analogic conducerea Federației Ruse procedează și în cazul cu țara vecină Ucraina.)

– *de jure* Federația Rusă recunoaște integritatea Ucrainei, iar *de facto* în 2014 a răpit violent, cu ajutorul forțelor armate, peninsula Crimeea de la Ucraina;

– pe data de 18.02.2017 președintele V. Putin a semnat decretul referitor la recunoașterea pe teritoriul Rusiei a pașapoartelor din așa-zisele republici populare (federale) din Luhansk și Donețk;

– acordă la stânga și la dreapta cetățenia Federației Ruse doritorilor care locuiesc pe teritoriul autoproclamatelor republici separatiste;

– recunoaște oficial documentele de absolvire a școlilor medii, colegiilor (școli medii speciale) și instituțiilor de învățământ superior;

– recunoaște certificatele de naștere, de deces, de căsătorie ale cetățenilor locuitori ai acestor regiuni rebele;

– recunoaște legitim numerele de înmatriculare de stat ale unităților de transport înregistrate în Luhansk și Donețk etc.

Ceva analogic a avut loc și în anul 2008 pe teritoriul autoproclamatelor state din Caucaz – Abhazia și Osetia de Sud.

2. destabilizarea situației pe teritoriul Republicii Moldova – Federația Rusă îndreaptă în prealabil reprezentanți ai așa-zisei coloane a cincea, alcătuită din spioni de profesie, mercenari, jurnaliști, politicieni, pseudosavanți, artiști și alte persoane, cu scopul pregătirii antistataliștilor, rebelilor, persoanelor ce ar organiza și participa activ la destabilizarea situației politice, administrative, manifestărilor de/și în mase, încălcarea ordinii publice, prin opunerea rezistenței chiar și cu aplicarea armelor de foc, explozibilelor, cocteilurilor „Molotov”, comiterea unor infracțiuni grave de rezonanță (omoruri, explozii, acte de terorism, violuri, acte de huliganism etc.). Toate aceste acțiuni sunt îndreptate atât împotriva organelor de conducere ale statului, cât și împotriva cetățenilor de rând ai Republicii Moldova, pentru a crea haos în societate și neîncredere în organele de drept, chemate pentru menținerea ordinii publice, prevenirii și combaterii criminalității etc.

Pentru a confirma cele descrise mai sus trebuie să pomenim:

a) despre viceprim-ministrul Federației Ruse Gr. Kozak (care a dorit să

ne federalizeze R. Moldova încă în anul 2003 – „Planul Kozak”), ideea căruia este susținută de Președintele I. Dodon, bașcanul I. Vlah, unii deputați socialiști ai Parlamentului Republicii Moldova;

b) despre rolul jurnalistului Ed. Baghirov în organizarea evenimentelor antilegitime negative din 7.04.2009;

c) despre viceprim-ministrul Dm. Rogozin, care încă în 1992 a participat cu arma în mână la războiul de la Nistru, iar astăzi este reprezentantul special al Președintelui V. Putin pentru rezolvarea conflictului militar din 1992;

d) despre spionii Serviciului de Informații Militare (GRU) al Federației Ruse Vladimir Popov și colegul său Eduard Șirokov, care au făcut o „vizită de lucru” în vara anului 2014 (30.05-5.06.2014) pentru a organiza obstacole în semnarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană (acțiune eșuată, fiind stopată la timp de către funcționarii SIS al Republicii Moldova. „Acești doi reprezentanți ai serviciilor secrete ruse au fost depistați și demascați de către serviciile respective ale Muntenegrului, care au demonstrat complicitatea acestora în pregătirea destabilizării situației în această țară și omorârea prim-ministrului Milo Dukanović. În acest scop, pentru efectuarea acestor acțiuni mârșave, Popov și Șirokov au antrenat gruparea serbă „Lupii sârbi” în frunte cu naționalistul Aleksandar Sindelić, cu care au făcut cunoștință încă în estul Ucrainei, unde acesta a luptat de partea separatiștilor proruși¹⁰”.

Deși ministrul de Interne al Federației Ruse S. Lavrov a negat acest fapt, ulterior Secretarul Comitetului de Securitate al Federației Ruse, N. Patrușev, a fost nevoit să-și ceară scuze pentru activitățile lui V. Popov și E. Șirokov, astăzi aflați în căutare internațională pentru activitățile întreprinse în Muntenegru.

Ca rezultat al vizitei lui V. Popov în Republica Moldova în mai-iunie 2014 pe data de 5.06.2014 în orașul Bălți a avut loc reuniunea secretă a lui M. Formuzal (bașcanul ATO Găgăuz Eri), Mihai Garbuz (liderul partidului „Patrioții Moldovei” episcopului de Bălți Marchel și a lui Veaceslav Perju, șeful mai multor organizații moldovenești).

Din păcate, trebuie să constatăm că printre membrii Partidului „Patrioții Moldovei” se regăsesc și unii foști funcționari ai poliției, în trecut foarte buni judicariști.

La începutul anilor '90 ai secolului XX și până în ziua de astăzi agentura forțelor de spionaj a Federației Ruse continuă să activeze fructuos pe teritoriul tuturor fostelor republici sovietice, al țărilor din fostul lagăr socialist – Bulgaria, România, Serbia, Slovenia, Cehia, Macedonia, dar și al unor țări care niciodată nu au fost socialiste sau comuniste – Marea Britanie, Belgia, SUA, Grecia, Finlanda, unele țări din Africa și America Latină.

Concluzionând cele relatate mai sus, suntem de părerea că anume unele țări, în cazul nostru Federația Rusă, prin reprezentanții forțelor secrete, jurnaliștilor, analiștilor politici și economici, unor pseudoscriitori, artiști și a „cozilor de câne” naționale pregătesc și efectuează acțiuni ilegale, care urmăresc un singur scop:

– acapararea puterii într-un stat concret și instaurarea în fotoliile de con-

---

¹⁰ [http:// Radio Free Europa /Lenta.ru/](http://RadioFreeEuropa/Lenta.ru/) din 16.03.2017)

ducere a persoanelor docile organizatorilor;

- organizarea și desfășurarea unor conflicte locale, regionale și interregionale, internaționale;
- organizarea unor acțiuni de separare violentă a unei/două regiuni de la țara-mamă;
- acapararea piețelor de desfacere a produselor alimentare, de materie-primă etc.;
- influențarea ideologică a unor surse mass-media naționale;
- organizarea și desfășurarea unui „război ideologic” pentru „a prosti” partea nepregătită și inconștientă a societății etc. de pe un teritoriu anumit;
- crearea și antrenarea unor grupuri de mercenari, rebeli și pseudopatrioți care ar organiza ciocniri cu forțele de ordine pentru destabilizarea situației, încălcarea ordinii publice, comiterea unor infracțiuni pe teritoriul Republicii Moldova, pentru participarea în calitate de mercenari la conflictele armate pe un loc pe teritoriul altor state (Ucraina, Abhazia, Cecenia, Albania, Kosovo etc.).

Exemplu pot servi activitățile lui V. Popov, Ed. Șirokov, M. Formuzal, A. Cara (șeful Direcției Tineret și Sport a Găgăuziei de pe timpul bașcanului M. Formuzal), M. Gorbus și alți pseudopatrioți și pseudostataliști au creat la Comrat câteva detașamente paramilitare, cu scopul declanșării unor acțiuni similare celor din Cecenia, Osetia de Sud, Abhazia, Kosovo, Estul Ucrainei.

Unii membri ai acestor formațiuni au urmat o pregătire specială în calitate de diversioniști în regiunea Rostov-pe-Don (orașul Aksai) din Federația Rusă.

Grupul de „revoluționari” enumerați mai sus au elaborat din timp un plan detaliat pentru destabilizarea situației din nordul și sudul Republicii Moldova, care urma să se materializeze printr-o rebeliune armată contra puterii din stat (R. Moldova) și să culmineze cu proclamarea unei federații moldovenești cu patru subiecți – Chișinău, Bălți, Comrat, Tiraspol (bineînțeleș, liderii acestor subiecți se vedeau organizatorii rebeliunii).

Dar intervenția la timp a reprezentanților organelor de drept (SIS și MAI) și Procuraturii Generale a stopat activitățile ilegale ale acestor indivizi.

Ca rezultat, pentru pregătirea acțiunilor subversive pe teritoriul Republicii Moldova, în vara anului 2014 au fost depistate și reținute trei persoane – Vasile Mardari, Dmitrie Kuznețov și Veaceslav Uzum, originari din Comrat. Ulterior, doi din ei au fost condamnați la câte 5 ani de închisoare fiecare.

Din păcate, organizatorii pregătirii loviturii de stat au rămas nepedepsiți.

Tot aici trebuie să menționăm că agenții de recrutare naționali și cei ai altor state încă mai găesc „proști” (să ne fie iertată insulta) printre noi, care vor să participe la conflictele armate dezlănțuite în Ucraina, Europa, Siria, Israel etc. Trebuie să menționăm că printre aceștia au fost reținuți și moldoveni, originari din Chișinău, Bălți, Cimișlia, Comrat etc., ulterior fiind trași la răspundere penală.

3. Combaterea criminalității și corupției la cel mai înalt nivel.

4. Înlăturarea de la conducere a organelor de stat, poliției, procuraturii, judecătorilor, penitenciarelor etc. a conducătorilor și funcționarilor corupți, lacomi, inconștienți, trădători.

5. Sporirea indicilor economiei naționale, îmbunătățirea condițiilor de trai

ale cetățenilor din dreapta râului Nistru, ce ar face atractivă și dorită unirea fraților de pe ambele maluri ale bătrânului Nistru.

6. Contribuirea instituțiilor de învățământ la pregătirea unor cadre competente pentru a activa fructuos în școlile și instituțiile de învățământ, celor de cercetări științifice din Republica Moldova dar nu din alte state.

7. Pregătirea unor specialiști calificați (medici, profesori, ingineri, agronomi, constructori), care fiind bine plătiți, nu ar lua calea pribegiei pentru a robi și îmbogăți alte popoare, ci ar activa la ei acasă;

8. Sporirea activității surselor mass-media pentru educarea unei generații culte, deștepte, iubitoare de țară, neam, în spiritul valorilor culturale și spirituale aici în Republica Moldova.

9. Organizarea și desfășurarea unor activități culturale (festivaluri, concerte etc.) în Republica Moldova, Transnistria, Găgăuzia și alte țări unde locuiesc permanent sau temporar cetățeni ai Republicii Moldova.

10. Organizarea și desfășurarea competițiilor sportive cu participarea sportivilor de pe ambele maluri ale râului Nistru, României, Rusiei, Ucrainei, Georgiei etc.

11. Organizarea unor conferințe științifice, referendumuri, întâlniri la nivel înalt și cu participarea maselor largi ale populației unde ar fi puse în discuție cele mai stringente și dureroase probleme ale omului simplu.

12. Organizarea unor ajutoare materiale familiilor nevoiașe și persoanelor în etate care duc o viață grea și cu multe lipsuri etc.

Bibliografie selectivă:

1. Pop Ion, Istoria românilor.
2. Абдулатипов Р.Г. Этнополитология, СПб: Питер. 2004.
3. Бодрова Е.В. К вопросу о причинах роста национального сепаратизма на Северном Кавказе в годы Великой Отечественной Войны, Знание, Понимание, Умение, 2005 № 2.
4. Dicționarul explicativ al limbii române, București, 2013.
5. <http://ru.wikipedia.org/wiki/сепаратизм>
6. Colesnic Iurie, Basarabia necunoscută, Chișinău, 1997.
7. [www//Russion.rt.com/lenta.ru](http://www.Russion.rt.com/lenta.ru). din 15.03.2017.
8. [http:// Radio Free Europe](http://Radio Free Europe) / noutăți din 15.03.2015.